

היבטים לשוניים גפרשת מקץ סט

דקדוקי קריאה בפרשת מקץ ובהפטרה ובקריאת שבת במנחה ושני וחמישי בפרשת ויגש עם הערות והדרכה לקורא

מא א וְהָנָה עֲמֵד עַל-הַיָּאֵר: טעם טפחא בתיבת וְהָנָה. הַיָּאֵר: היו"ד בשוא נח.

מא ה וַיִּשָּׁן: קמץ בזקף גדול, השי"ן מנוקדת בקמץ.

מא ח וְתַפְעָם: הטעם בפ"א מלעיל.

מא יב וְנִסְפָּר-לוֹ: מוטעם בקדמא-זקף¹

מא יד וַיַּחַלְף: היו"ד בשוא נח והח"ת בפתח. דין דומה גם לגבי וַיַּגְלַח יו"ד בשוא נח וגימ"ל בפתח

מא יז הַנְּנִי: על אף הקושי, נו"ן ראשונה בשווא נח

מא יט וְהֵנָּה שְׁבַע-פָּרוֹת אֲחֵרוֹת: תיבה שְׁבַע מוקפת לזו שלאחריה ולא במונח כבחלק מהדפוסים. וְרַקוֹת בְּשָׂר:

הרי"ש בפתח. דומה אך שונה ממנו וְדַקוֹת בְּשָׂר שבפסוק ג'.

מא כו חֲלוֹם אֲתָד הָוּא: על פי רב מוטעם טפחא-מרכא-סו"פ (ברויאר ואחרים)

מא כז הַרְקוֹת - הַרְקוֹת: יש לשים לב, פעם ראשונה הרי"ש בפתח ופעם שנייה בצירי.

מא ל שְׁבַע: השי"ן בגרש לא בקדמא.

מא לב וּמְמַהֵר: המ"ם הראשונה בשוא נח

מא לג יָרָא: הטעם ברי"ש, מלרע. אִישׁ נִבּוֹן וְחָכָם: טעם טפחא בתיבת אִישׁ

מא לד וַיִּפְקֹד: הוא"ו בשווא נע, וא"ו החיבור והפועל בעתיד, כן הוא הדבר בהמשך פסוק לה 'וַיִּקְבְּצוּ' וַיִּצְבְּרוּ'.

מא לה בְּעֵרִים: העמדה קלה בבי"ת להדגשת הסגול המורה על מיועד

מא מה צַפְנָת: הצד"י בקמץ רחב והפ"א בשוא נע. פְּעֻנָח: העי"ן בשוא נח לא בחטף.

מא מא אֲסֻנָּת: האל"ף בקמץ רחב והסמ"ך בשוא נע. בַּת-פּוֹטִי פָּרַע: השם "פוטי פרע" הוא בן שתי מילים, בספרי תימן הוא בן

מילה אחת.

מא מו וַיַּעֲבֹר בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: טעם טפחא בתיבה וַיַּעֲבֹר. לִפְנֵי פִרְעוֹה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם: טעם טפחא בתיבת לִפְנֵי.

מא מז לְקַמְצִים: טעם הסילוק כאן הוא ללא הכנה של טיפחא או מרכא טיפחא (מאריך טרחא) לפניו

מא מח כָּל-אֶבֶל | בניגון הטעמים של הספרדים עלולה המילה אֶבֶל להישמע מלרע עקב ניגון הפסק (הלגרמיה) ויש בכך

כדי לשבש את משמעות הכתוב. בְּעֵרִים: הבי"ת בסגול ומתג, יש לעמוד מעט בקריאתה להבדיל בין תנועת הסגול לשווא,

שאז איננה מיודעת

מא נ יָלַד: הלמ"ד בפתח. יִלְדָה-לוֹ: געיה ביו"ד

מא נב עָנָיִי: העי"ן בקמץ קטן, נו"ן בשווא נח ויו"ד בחירק מלא: עון-יי.

מא נג וַתְּחַלְּינָה לעומת מא נד וַתַּחֲלִינָה: אין להתבלבל בין המילים למרות הדמיון ביניהם

מא נד הִיָּה לָחֶם: טעם נסוג אחור לה"א הראשונה

מא נז כִּי-חָזַק: הזי"ן בפתח, הקורא בקמץ משנה משמעות.

מב א וַתִּתְרָאוּ: הטעם באל"ף מלרע.

מב ד יִקְרָאנוּ: האל"ף בסגול ונון דגושה. הקורא אל"ף בצירי משנה משמעות.

¹ טעם זה מכונה מתיגה-זקף או לפי התימנים, דרבן. מיקומה של הקדמא. על פי רוב, כולל ברויאר, מעל אות הוא"ו, בתורה קדומה מסומנת היא מעל הנו"ן והערה הבאה להסביר לפשר העניין.

מב כא בַּהֲתַחֲנֶנּוּ: הַנּוֹרָן הַרְאִשׁוֹנָה בְשׁוּא נַע
 מב כד וַיֵּאָסֶר: כֹּאן הָאֱלֹהִים בְּחֹטֵף סָגוּל בְּשׁוֹנָה מִפְרֶשֶׁת וַיִּגַּשׁ (מו כט) וּפְרֶשֶׁת בְּשִׁלַּח (שְׁמוֹת יד ו) שֵׁם הָיָא בְשׁוּא נַח.
 מב כה וַיִּמְלֹא: יו"ד בְּשׁוּא נַח, לַמַּד לֵלֵא דָגֵשׁ וּבְשׁוּא נַח.
 מב לח תִּלְכּוּ-בָהּ: גַּעִיָּה בְתִי"ו
 מג ב שָׁבוּ שְׁבֵרוּ-לָנוּ מְעַט-אֲכָל: תִּיבָה שָׁבוּ בְּטַפְחָא, כֵּן הוּא לִקְמֵן מַד כַּה.
 מג ו לָמָּה הִרְעַתְּם: לָמָּה בְּמַלְרַע²
 מג י כִּי לֹא־הִתְמַהֲמַהְנוּ: הַתִּיבָה כִּי מוֹטַעַמַת בְּטַפְחָא.
 מג יא נִכְאֶת: הָאֱלֹהִים לֵלֵא תְנוּעָה, יֵשׁ לִקְרֵא 'נְכוֹת'
 מג יב הַמּוֹשֵׁב: הַשִּׁי"ן בְּקַמֶּץ.
 מג טו וּמְשֹׁנָה-בְּסֶף: הַכ"ף בְּדָגֵשׁ חֲזַק מִדִּין דְּחִיק
 מג יח וַיִּירָאוּ: הַרִ"שׁ בְּשׁוּא נַע, הַקּוֹרְאוּ בְשׁוּא נַח מַחֲלִיף בְּמִשְׁמַעוֹת רֵאִיָּה.
 מג כה יֵאָכְלוּ לָחֶם: טַעַם נִסּוּג אַחֲרוֹ לִיר"ד
 מג כו וַיִּבְיֵאוּ: הָאֱלֹהִים דְּגוֹשָׁה אֵךְ אֵינן לִכְךָ כֹּל הַשְּׁפַעָה עַל אֹפֶן קְרִיאַתָּה
 מג כט יִחַנְדָּה: הַיּו"ד בְּקַמֶּץ קֶטֶן
 מד יז עֲבָד: הַעִי"ן בְּקַמֶּץ אֵף עַל פִּי שְׁאִינן הִיא מוֹטַעַמַת בְּאַתְנַח או סו"פ³.

הַפְטֶרֶת שַׁבַּת חֲנוּכָה, זְכַרְיָה ב יד – ד ז:

ב יד רָנִי: הַרִ"שׁ בְּקַמֶּץ חֲטוּף (קֶטֶן), הַטַּעַם בְּנוֹרָן מַלְרַע. הַנְּנִי: הַנּוֹרָן בְּשׁוּא נַח.
 ב טו וְשִׁכְנַתִּי: מַלְרַע. וְהָיוּ לִי: טַעַם נִסּוּג אַחֲרוֹ לַה"א. וַיִּדְעַתָּה: הַעִי"ן בְּפַתַּח.
 ב טז וּבָחַר: מַלְרַע לֹא נִסּוּג אַחֲרוֹ.
 ג ו וַיֵּעַד: הַטַּעַם בִּיר"ד.
 ג ז וְגַם תִּשְׁמַר אֶת-חֻצְרֵי: טַעַם טַפְחָא בְּמִילָה וְגַם. מְהֻלְכִים: הַה"ה וְהַלְמ"ד בְּשׁוּא - הַרְאִשׁוֹן בַּה"ה נַח וְהַשְּׁנִי בְּלַמ"ד נַע.
 ד א כָּאִישׁ אֲשֶׁר-יַעֲזֹר מִשְׁנָתוֹ: טַפְחָא בְּמִילָה כָּאִישׁ, מִשְׁנָתוֹ דָּגֵשׁ חֲזַק בְּשִׁי"ן (לְשׁוֹן שִׁינָה).
 ד ב וְגִלָּה: בְּמַפִּיק.

רֵאשׁוֹן שֶׁל וַיִּגַּשׁ:

מד יח וְאֵל-יַחַר: הַטַּעַם בִּיר"ד מַלְעִיל.
 מד כה שָׁבוּ שְׁבֵרוּ-לָנוּ מְעַט-אֲכָל: טַעַם טַפְחָא בְּתִיבַת שָׁבוּ
 מד כז יִלְדָּה-לִי: גַּעִיָּה בִּיר"ד

² כֵּן הוּא הַדְּבַר כֹּאשֶׁר 'לְמָה' מוֹטַעַמַת בְּטַעַם מִשְׁרַת וְהַתִּיבָה שֶׁלְאַחֲרֶיהָ פּוֹתַחַת בְּאַחַת מֵהָאוֹתִיּוֹת הַגְּרוּנִיּוֹת (שֵׁם נַחֲשָׁב לַעֲנִיין זֶה כְּפוֹתַח בְּגְרוּנִית). דִּין זֶה נִכּוֹן גַּם בְּמַקְרִים רַבִּים אַחֲרִים כְּגוֹן: קוּמָה, שׁוּבָה וְכַדוֹ' שֶׁלְפַעְמִים הֵן מַלְעִיל וּלְפַעְמִים מַלְרַע לְפִי אוֹתוֹ עֵיקְרוֹן.
³ נִקְרָא קַמֶּץ בְּז"ק (זִקְף קֶטֶן)